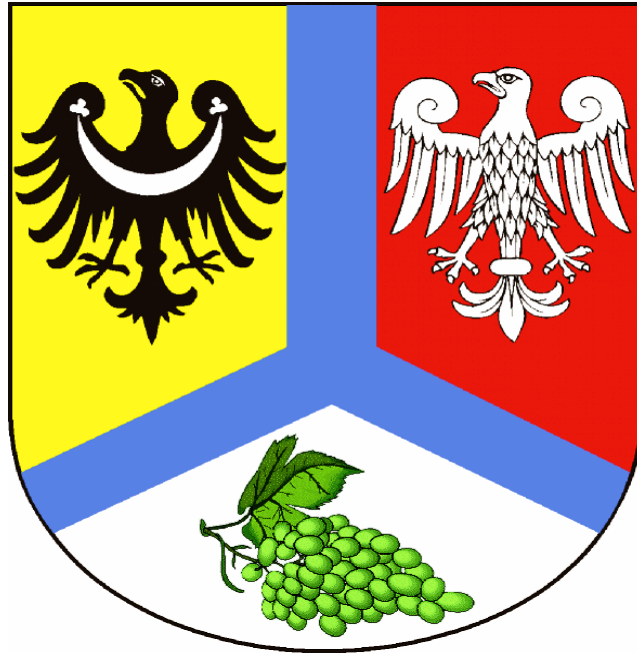

Załącznik do Uchwały Nr XX.120.2016

Rady Powiatu Zielonogórskiego z dnia 13.04.2016 r.

**Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie
oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
na lata 2016 – 2020**

Zielona Góra 2016

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Podstawa prawna.....	6
3. Charakterystyka zjawiska przemocy	7
3.1 Definicja przemocy w rodzinie	7
3.2. Cechy charakterystyczne przemocy	7
3.3. Rodzaje przemocy w rodzinie	8
3.4. Fazy przemocy	10
3.5. Stereotypy dotyczące przemocy w rodzinie	11
3.6. Przyczyny przemocy w rodzinie	11
4. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – zakres działań administracji samorządowej.....	12
5. Zasoby instytucjonalne powiatu	13
6. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu zielonogórskiego – dane za lata 2012 – 2015.....	20
7. Analiza SWOT zjawiska przemocy w rodzinie.....	25
8. Cele programu	27
8.1. Cel główny	27
8.2. Cele szczegółowe	27
8.3. Wskaźniki realizacji celów programu	28
8.4. Sposoby realizacji celów	28
8.5. Realizatorzy programu	28
8.6. Adresaci programu	29
9. Obszary i kierunki działań, sposoby i wskaźniki realizacji, podmioty odpowiedzialne, i harmonogram Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020.....	30
10. Źródła finansowania	38
11. Monitorowanie i ewaluacja	38
Załącznik - Oferta na prowadzenie grupy korekcyjno – edukacyjnej dla osób stosujących przemoc w rodzinie	39

1. Wstęp

Przemoc w rodzinie nie jest zjawiskiem unikatowym – występuje często i może przybierać różne formy. Wbrew wciąż powszechnym przekonaniom problem ten nie dotyczy jedynie grup z tak zwanego marginesu społecznego – zarówno sprawcami, jak i ofiarami przemocy padają przedstawiciele wszystkich klas społecznych, niezależnie od wykształcenia czy sytuacji materialnej.

Problemy ze zdefiniowaniem zjawiska, stereotypy, niedostateczna wiedza o zjawisku przemocy i prawidłowościach zachowań sprawców i ofiar, czy w końcu uwikłanie w cykl przemocy są tylko niektórymi czynnikami stanowiącymi poważne przeszkody dla podniesienia skuteczności licznie podejmowanych działań prewencyjnych i interwencyjnych zarówno dla poszkodowanych, jak i sprawców przemocy. Lekarstwami na wymienione bolączki wydają się być starania o podniesienie świadomości społecznej dotyczącej omawianego zjawiska oraz stałe, wszechstronne wsparcie dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Zjawisko przemocy można rozpatrywać z perspektywy prawnej, psychologicznej, społecznej i moralnej. Ta złożoność zjawiska, jak również jej skutki i zagrożenia, jakie ze sobą niesie, spowodowała konieczność nowelizacji przepisów prawa dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Tym samym nałożono na organizacje pozarządowe i instytucje publiczne obowiązek opracowania i realizacji programów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Obowiązek opracowania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wynika z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r. (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390). Głównym założeniem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 - 2020 jest **podejmowanie działań mających na celu ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Zielonogórskiego**. Aby osiągnąć założony cel priorytetowy, zostały opracowane również cele szczegółowe takie jak: podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców powiatu na temat przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy; zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie; zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie; zapewnienie wieloaspektowej pomocy dla osób pokrzywdzonych przemocą domową.

Opracowanie powyższych celów i założeń Programu zostało poprzedzone dokonaniem rzetelnej diagnozy zjawiska przemocy na terenie powiatu Zielonogórskiego na podstawie danych zebranych od Komendy Miejskiej Policji w Zielonej Górze, ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu oraz działających przy nich gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Program określa adresatów działań, przewidywane efekty i źródła finansowania. Wskazane zostały także podmioty odpowiedzialne za realizację celów.

Niniejszy program stanowi podstawę do kontynuowania działań podejmowanych w ramach Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2015. W programie tym wyznaczono następujące cele:

1. Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie przez podnoszenie wiedzy i świadomości społecznej mieszkańców powiatu zielonogórskiego poprzez:
 - a) stworzenie bazy danych osób, miejsc, instytucji udzielających pomocy;
 - b) edukację środowiska lokalnego przez rozpowszechnianie ulotek, plakatów, broszur oraz organizację spotkań edukacyjnych.
2. Zmniejszenie negatywnych następstw przemocy w rodzinach ofiar i jej świadków poprzez:
 - a) stworzenie punktów konsultacyjno – informacyjnych;
 - b) utworzenie ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy;
 - c) utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej;
 - d) utworzenie na terenie gmin zespołów interdyscyplinarnych;
 - e) utworzenie w gminach punktów pracy ze sprawcami przemocy rodzinnej.
3. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie i poprawa skuteczności ich działań poprzez:
 - a) udział pracowników w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
 - b) nawiązanie współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi szkolącymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Monitorowanie występowania zjawiska przemocy w rodzinie.
5. Oddziaływanie na sprawców przemocy poprzez realizację programów korekcyjno – edukacyjnych.

Program ten był realizowany w następującym zakresie:

1. W odniesieniu do **celu pierwszego**: opracowanie i realizacja programu pn. „NIE dla Przemocy” w ramach konkursowego programu osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” . Jego celem było poszerzenie świadomości dotyczącej zagrożeń, jakie płyną z podejmowania agresywnych zachowań. W programie wzięło udział 150 osób z terenu całego powiatu; rozpowszechnianie ulotek, plakatów, broszur oraz zamieszczanie bieżących informacji na jednej z tablic ogłoszeń przeznaczonej wyłącznie tematyce przemocy w rodzinie.
2. W odniesieniu do **celu drugiego**: wsparcie i dostęp do ośrodka interwencji kryzysowej i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa (jednostka wpisana w Rejestrze Specjalistycznego Poradnictwa Wojewody).
3. W odniesieniu do **celu trzeciego**: uczestnictwo pracowników merytorycznych PCPR w szkoleniach
 - w zakresie udzielania wsparcia ofiarom handlu ludźmi;
 - warsztatach edukacyjnych V Festiwal Pomocna Dłoń – Doskonalsza Niebieska Karta,
 - Interwencja wobec dziecka krzywdzonego,
 - Interwencja w przemocy rodzinnej,
 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – regulacje prawne oraz Niebieskie Karty i działanie grup roboczych,
 - Dla profesjonalistów pracujących z pokrzywdzonymi przemocą w rodzinie,
 - Forum – „Nie dla przemocy – Tak dla mocy”,
 - Spotkanie instruktażowe – Lubuska Internetowa Platforma Informacyjna Przeciw Przemocy (w ramach kampanii „Lubuska tarcza wobec przemocy”).
4. W odniesieniu do **celu czwartego**: monitoring przez współpracę z ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu.
5. W odniesieniu do **celu piątego**: systematyczna realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy.

Program prowadzony przez trenerów jest oparty o metodę TZA (Trening Zastępowania Agresji według metody A. Goldsteina) – oraz model DULUTH i obejmuje 60 godzin spotkań grupowych (dla grupy liczącej od 5 do 12 osób).

Rok	Kategoria	Liczba uczestników	Liczba uczestników, którzy ukończyli program
2012 (jeden cykl)		5	5
2013 (jeden cykl)		11	6
2014 (dwa cykle)		26	13
2015 (dwa cykle)		21	5

Tab. 1.1. Podsumowanie programów korekcyjno – edukacyjnych prowadzonych przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze w latach 2012 – 2015.

2. Podstawa prawna

1. Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997r., Dz. U. z 1997r. Nr 78 poz. 483 z późn.zm. (art. 18, art. 30, art. 38, art. 41, art. 48, art. 72)
2. Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej sporządzona w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (Dz.U. z 2015 r. Nr 961 z dnia 8 lipca 2015 r.)
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390)
4. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 332)
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Dz.U. 1964 r. Nr 9 poz. 59. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 1964 r., Nr 9, poz. 59 z późn.zm.)
6. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r., Kodeks Postępowania Karnego (Dz. U. z 1964 r., Nr 89, poz. 555 z późn.zm.)
7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1286)
8. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 163)
9. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. 2011 Nr 50 poz. 259)

10. Uchwała Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, M.P. z 2014r. poz. 445
11. Uchwała nr XVIII.113.2016 Rady Powiatu Zielonogórskiego z dnia 31 marca 2016 roku w sprawie Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 – 2022.

3. Charakterystyka zjawiska przemocy

3.1 Definicja przemocy w rodzinie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa definicję tego zjawiska:

„Jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny (...) w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Z tej definicji wynika, że przemoc w rodzinie to ogólne określenie zachowań osób chcących uzyskać przewagę nad inną osobą, z którą mają albo miały bliskie stosunki i chcący tę osobę kontrolować. Jest to więc seria zdarzeń, w których dochodzi do złego traktowania fizycznego i psychicznego ofiary. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), o uznaniu danego przypadku użycia siły lub władzy, lub groźby takiego użycia, za przemoc, decyduje negatywny cel i wysokie prawdopodobieństwo negatywnych skutków takiego działania.

3.2. Cechy charakterystyczne przemocy

Przemoc w rodzinie nie zawsze jest łatwa do rozpoznania. Powszechnie przyjmuje się, że charakteryzuje się tym, że:

1. **Jest intencjonalna.**

Przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie osoby doznającej przemocy.

2. **Siły są nierównomierne.**

W relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą (fizyczną, psychiczną, materialną, zawodową, społeczną).

3. **Narusza prawa i dobra osobiste.**

Osoba stosująca przemoc wykorzystując przewagę siły (nie tylko fizycznej), narusza podstawowe prawa drugiej osoby (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku).

4. **Powoduje cierpienie i ból.**

Osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie drugiej osoby na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że osoba doznająca przemocy ma mniejszą zdolność do samoobrony.

3.3. **Rodzaje przemocy w rodzinie**

Przemoc jest zjawiskiem niejednorodnym i istnieje wiele jej rodzajów. Podstawowe to: przemoc fizyczna, psychiczna (emocjonalna), seksualna, ekonomiczna oraz zaniedbanie. „Nową” formą przemocy jest cyberprzemoc.

Przemoc fizyczna – naruszenie nietykalności fizycznej

Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.

Przemoc psychiczna - naruszenie godności osobistej

Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby np.: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp. Jest to najczęstsza forma przemocy, która jest także trudna do udowodnienia.

Przemoc seksualna - naruszenie intymności

Przemoc seksualna polega na zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Np.: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.

Przemoc ekonomiczna - naruszenie własności

Przemoc ekonomiczna wiąże się celowym niszczeniem czyjejs własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.

Zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich

Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.

Cyberprzemoc (cyberbullying)

To zjawisko nękania, zastraszania, poniżania, grożenia czy wyśmiewania innych osób za pośrednictwem Internetu i telefonów komórkowych. Cyberprzemocą jest również rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji na czyjs temat, zamieszczanie w internecie filmików oraz obraźliwych fotomontaży zdjęć bez zgody osoby na nich uwiecznionej. Formą cyberprzemocy jest **sexting**, czyli zachowania odnoszące się do sfery seksualności. Sprawcy manipulują zdjęciami tak, by wyglądały na pornograficzne, a następnie publikują je w sieci (także na portalach erotycznych). Cyberprzemoc to także grooming, czyli próby uwodzenia dziecka przez osobę dorosłą za pomocą internetu lub telefonii komórkowej.

Literatura¹ opisuje także rodzaje przemocy charakterystyczne w szczególności dla środowiska rodzinnego.

- **przemoc wzajemna w związku** – rodzice są agresywni wobec siebie, dziecko jest świadkiem, sporadycznie ofiarą,
- **przemoc hierarchiczna** – ojciec krzywdzi matkę, która stosuje z kolei przemoc wobec dzieci,
- **przemoc ojcowska** – mężczyzna krzywdzi zarówno partnerkę i dzieci.

¹ Wójcik, Sz. Przemoc w rodzinie, zaniedbanie, wiktyimizacja pośrednia. Fundacja Dzieci Niczyje. Wyniki Ogólnopolskiej Diagnozy problemu przemocy wobec dzieci

3.4. Fazy przemocy

Przemoc w rodzinie nie jest aktem jednorazowym i zwykle powtarza się według określonych prawidłowości.

W cyklu przemocy obserwujemy 3 fazy:

- 1) **Faza narastania napięcia** – początkiem cyklu jest wyczuwalny wzrost napięcia i narastające sytuacje konfliktowe; zaczyna pojawiać się agresja. Partner jest napięty i stale poirytowany – każdy drobiazg wywołuje jego złość, często robi awantury, zaczyna więcej pić lub przyjmować inne substancje zmieniające świadomość. Sprawia wrażenie, że nie panuje nad swoim gniewem. Ofiara stara się opanowywać sytuację – uspokaja go, spełnia wszystkie zachcianki, często przeprosza sprawcę. Niektóre ofiary mają w tym okresie różne dolegliwości fizyczne takie jak bóle żołądka, głowy, bezsenność, utratę apetytu. Jest to wynik narastania napięcia, które po pewnym czasie staje się nie do zniesienia. Zdarza się, że ofiara wywołuje w końcu awanturę, żeby „mieć to już za sobą”.
- 2) **Faza przemocy**, w której występuje wybuch agresji. Sprawca zamienia się w kata dokonującego często drastycznych czynów nie zważając na krzywdę innych. Skutki użytej przemocy mogą być różne – podbite oko, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, śmierć. W tej fazie ofiara także stara się robić wszystko, żeby uspokoić oprawcę – niezależnie jednak od jej starań, wściekłość partnera narasta. Jest to faza, w której ofiary najczęściej decydują się na wezwanie pomocy.
- 3) **Faza miodowego miesiąca** to czas skruchy, przeprosin, okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to co się wydarzyło i próbuje załagodzić sytuację obiecując poprawę. Szczerze żałuje tego, co zrobił – staje się inną osobą. Stara się znaleźć wytłumaczenie tego, co zrobił i przekonuje ofiarę, że był to jednorazowy, wyjątkowy incydent. Rozmawia z ofiarą, dzieląc się swoimi przeżyciami; dba o nią, spędza z nią czas – sprawca i ofiara zachowują się jak zakochana para. Ofiara zaczyna wierzyć w to, że przemoc była jedynie incydem. Faza ta zatrzymuje ją w cyklu przemocy – pod jej wpływem łatwo jest zapomnieć o koszmarze poprzednich faz. Prawdziwe zagrożenie związane jest z tym, że przemoc w kolejnym cyklu jest zwykle gwałtowniejsza.

Rys.3.1. Cykl przemocy w rodzinie

3.5. Stereotypy dotyczące przemocy w rodzinie

Mity i stereotypy usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na przemoc, umacniają w nim pewność siebie i poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę przemocy i zmuszając ją do milczenia².

Z punktu widzenia problemu przemocy za najgroźniejsze uważa się stereotypy:

- **usprawiedliwiające przemoc** np. „ jak chłop baby nie bije to jej wątroba gnije”, „jak się ciebie nie będą bać, to się z ciebie będą śmiać”, „ tyłek nie szklanka.....”, „mnie też bili i wyrosłem na porządnego człowieka”, „mężczyzna jest z natury agresywny”;
- **przenoszące odpowiedzialność za przemoc na ofiary** np. „widziały gały co brały”, „sama sobie winna ”, „ kobieta odpowiada za ognisko domowe ”;
- **przekonania izolujące ofiary** np. „nie mów nikomu co się dzieje w domu”, „dla dobra dzieci, powinnaś zostać w domu”.

3.6. Przyczyny przemocy w rodzinie³

Wystąpienie zjawiska przemocy uwarunkowane jest wieloma czynnikami. Nie ma jednej przyczyny przemocy w rodzinie. Dochodzi do niej w wyniku złożonych interakcji pomiędzy czynnikami społecznymi, kulturowymi i psychologicznymi. Są to m.in.:

² Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie, źródło: www.parpa.pl

³ Michalska, K., Jaszczak – Kuźmińska, D. „Przemoc w rodzinie”. 2007. Warszawa.

- **normy społeczne i kulturowe** – w wielu środowiskach bicie, stosowanie kar cielesnych znajduje akceptację. W polskiej kulturze od wieków istniało społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych
- **dziedziczenie wzorca przemocy w rodzinie** – dzieci wychowywane w rodzinach z problemem przemocy przyswajają sobie zachowania dorosłych, którymi są ofiarami. Są nauczeni, że najlepszym sposobem radzenia sobie z problemami jest przemoc,
- **uzależnienie i nadużywanie alkoholu** - najwięcej sprawców przemocy w chwili popełnienia czynu jest pod wpływem alkoholu.
- **środowisko społeczne** - bezrobocie, złe warunki materialne i mieszkaniowe, frustracja, kumulacja niepowodzeń w życiu

4. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – zakres działań administracji samorządowej

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ustawa ta została uchwalona „w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie”.

Do **zadań własnych** powiatu należy w szczególności:

1. opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do **zadań z zakresu administracji rządowej** realizowanych przez powiat należy w szczególności:

1. tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,

2. opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Organy administracji rządowej i samorządowej współdziałają z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływania na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

Organy administracji rządowej lub samorządowej mogą zlecać realizację zadań określonych w ustawie w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.).

5. Zasoby instytucjonalne powiatu

Ustawa z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej określa kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest udzielenie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej. Na terenie powiatu zielonogórskiego działają następujące ośrodki pomocy, które są zobowiązane do jej udzielenia:

- **Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Babimoście**
66 – 110 Babimost, Plac Powstańców Wielkopolskich 11a, tel. (68) 351 24 44
- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojadłach**
66 – 130 Bojadła, ul. Sulechowska 35, tel. (68) 352 38 50
- **Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku**
66 – 016 Czerwieńsk, ul. M. Rozwens 4, tel. (68) 327 88 83
- **Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kargowej**
66 – 120 Kargowa, ul. Rynek 33, tel. (68) 352 51 28
- **Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim**
66 – 010 Nowogród Bobrzański, ul. Ogrodowa 9, tel. (68) 327 65 22
- **Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulechowie**
66 – 100 Sulechów, ul. Jana Pawła II 52, tel. (68) 478 22 44
- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy**
66 – 008 Świdnica, ul. Długa 25, tel. (68) 327 32 30
- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiechowie**
66 – 132 Trzebiechów, Al. Lipowa 2, tel. (68) 351 42 63

- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaborze**

66 – 003 Zabór, ul. Lipowa 15, tel. (68) 321 83 05

Celem działania pomocy społecznej (zgodnie z Ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej) jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni. W ramach swoich kompetencji i zadań pracownicy socjalni:

- przeprowadzają wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby, **uruchamiają procedurę „Niebieskiej Karty”** przewidzianej dla pomocy społecznej, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie (nie wymaga to zgody osoby dotkniętej przemocą),
- przygotowują wszechstronny **plan pomocy**,
- **monitorują** efekty podjętych działań,
- **pomagają w załatwianiu spraw urzędowych** i innych ważnych spraw bytowych,
- **udzielają** szeroko rozumianego **poradnictwa**, np. prawnego, psychologicznego lub wskazują miejsca, gdzie można uzyskać taką pomoc,
- udzielają informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy i w uzasadnionych przypadkach udzielają pomocy finansowej (w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych) oraz rzeczowej (np. odzież, żywność),
- **informują o możliwościach uzyskania pomocy** w środowisku lokalnym, wskazują miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa, **powiadamiają organy ścigania**,
- w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownicy socjalni wykonujący obowiązki służbowe **mają prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie** osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej

Przy każdym ośrodku pomocy społecznej działają **Zespoły Interdyscyplinarne** działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w których skład, wchodzi przygotowani do skutecznego zajmowania się problematyką przemocy, specjaliści. Zadaniem

Zespołu jest kompleksowe zajmowanie się rodzinami oraz monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, poinformowanie o tym odpowiednich służb.

Ponadto, zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 70 poz. 473 z późn.zm.) przy każdym z gminnych ośrodków pomocy społecznej działają **Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**.

Komisja inicjuje i monitoruje działania związane z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych. **Celem działań** jest ograniczanie dostępności alkoholu, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej osobom uzależnionym, podejmowanie działań w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie oraz zwiększanie zdolności osób do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Podejmowane działania mają za zadanie wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowanie zdrowego stylu życia oraz pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych. Komisja uprawniona jest do podejmowania czynności zmierzających do sądowego orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu, zobowiązania poddania się leczeniu odwykowemu. Ponadto, Komisja realizuje określone ustawowo zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II

65 – 057 Zielona Góra, ul. Podgórna 5

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze zajmuje się między innymi pomocą osobom dotkniętym kryzysem. PCPR oferuje **poradnictwo specjalistyczne**, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest ono świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów związanych z przemocą w rodzinie. PCPR w ramach poradnictwa specjalistycznego **prowadzi interwencję kryzysową**, psycholodzy i radca prawny udzielają w tym zakresie pomocy osobom będącym w kryzysie.

Interwencja kryzysowa jest to metoda systemowego, interdyscyplinarnego, wielowątkowego oddziaływania na osobę, która znalazła się w kryzysowej sytuacji. Interwencja kryzysowa polega na dostarczeniu wszechstronnego wsparcia i wielostronnej pomocy: psychologicznej, prawnej, społecznej, informacyjnej i in. Celem interwencji kryzysowej jest „przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego

radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej”⁴

Ośrodek Interwencji Kryzysowej

65 – 204 Zielona Góra, ul. Piaskowa 9E

Ośrodek zapewnia pomoc dla kobiet w ciąży lub z małoletnimi dziećmi, a także dla osób bezdomnych, pokrzywdzonych przemocą w rodzinie oraz innych osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Ośrodek zapewnia (w razie potrzeb) artykuły spożywcze, dostęp do środków czystości, artykułów higieny osobistej, odzieży, a także poradnictwo prawne, psychologiczne, pomoc medyczną i wsparcie duchowe.

Prokuratura Okręgowa w Zielonej Górze

65 – 950 Zielona Góra, ul. Partyzantów 42

Prokurator wydaje wytyczne dla policji i ma największy wpływ na poziom jej pracy oraz właściwe ukierunkowanie postępowania przygotowawczego. Dlatego ważna jest posiadana przez prokuratora wiedza na temat specyfiki zjawiska przemocy w rodzinie, aby w trakcie postępowania przygotowawczego oraz sądowego jego naczelną zasadą było zapewnienie bezpieczeństwa osobom pokrzywdzonym i pociągnięcie do odpowiedzialności tych, którzy stosują przemoc wobec najbliższych.⁵

Do zadań prokuratury należy m.in.: przyjęcie zgłoszenia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych, występowanie w roli oskarżyciela publicznego przed sądem, zatrzymanie podejrzanego o popełnienie przestępstwa, współpraca z innymi organami państwowymi, organizacjami społecznymi w zakresie zapobiegania przestępczości prokurator może wchodzić w skład zespołu interdyscyplinarnego powołanego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, a także tworzonych przez zespół grup roboczych.

Osoby pokrzywdzone na skutek przemocy w rodzinie, a także świadkowie, mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji **zawiadomienie o przestępstwie** lub wniosek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby pokrzywdzonej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z Policją ma obowiązek:

1. wszcząć postępowanie przygotowawcze w celu ustalenia czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo,

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 163.)

⁵ Tomaszewska, L. (2007). Niezbędnik Prokuratora. Przemoc wobec kobiet w rodzinie. Warszawa.

2. wyjaśnić okoliczności sprawy,
3. ustalić osoby pokrzywdzone i rozmiary szkody, zebrać, zabezpieczyć i w niezbędnym zakresie utrwalić dowody dla sądu,
4. wykryć i w razie potrzeby ująć sprawcę,
5. w uzasadnionym przypadku na wniosek Policji (taki wniosek musi być rozpatrzony w ciągu 48 godzin od zatrzymania podejrzanego) lub z urzędu może zastosować środek zapobiegawczy wobec osoby, której co najmniej wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej polegający na nakazaniu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że podejrzany ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził.

Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze

65 – 332 Zielona Góra, ul. Partyzantów 40

Do podstawowych zadań Policji zawartych w art. 1 Ustawy o Policji należy m.in.:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi;
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:

- interwencja w sytuacji uzyskania zgłoszenia o przemocy w rodzinie, uruchomienie procedury „Niebieskiej Karty”;
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa);
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty
- zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia;
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa;

Lubuskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet BABA

65 - Zielona Góra, ul. Stary Rynek 17

Stowarzyszenie prowadzi Ośrodek Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przepęstwem w Zielonej Górze wchodzący w skład ogólnopolskiej Sieci Pomocy Ofiarom Przepęstw, nadzorowanej przez Ministerstwo Sprawiedliwości RP.

Ośrodek swym zasięgiem obejmuje województwo lubuskie, a opieką wszelkie kategorie pokrzywdzonych.

Osobom pokrzywdzonym przepęstwem Stowarzyszenie udziela **wsparcia finansowego**:

1) organizowanie i finansowanie **pomocy prawnej**, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów;

2) pokrywanie **kosztów związanych z psychoterapią lub pomocą psychologiczną**, w tym organizowanie i finansowanie pomocy przez osobę pierwszego kontaktu;

3) pokrywanie **kosztów świadczeń zdrowotnych**, wyrobów medycznych, w tym przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych, jeżeli jest to niezbędne w procesie leczniczym doznanego uszczerbku na zdrowiu wynikającego z przepęstwa lub jego następstw;

4) pokrywanie **kosztów związanych z edukacją** ogólnokształcącą i zawodową, także na zasadach indywidualnego kształcenia, odpowiednio do wieku i potrzeb edukacyjnych osób uprawnionych;

5) pokrywanie **kosztów czasowego zakwaterowania** lub udzielania schronienia;

6) finansowanie **okresowych dopłat do bieżących zobowiązań czynszowych** za lokal mieszkalny, do którego osoba uprawniona posiada tytuł prawny, a lokal mieszkalny nie jest użytkowany przez inne osoby;

7) **dostosowanie lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego do potrzeb osoby pokrzywdzonej** przepęstwem w przypadku, gdy utrata sprawności fizycznej nastąpiła w wyniku przepęstwa;

8) **finansowanie przejazdów** środkami komunikacji publicznej lub pokrywanie kosztów transportu związanych z uzyskiwaniem świadczeń i regulowaniem spraw określonych w pkt 1–7;

9) pokrywanie kosztów żywności lub bonów żywnościowych;

10) pokrywanie **kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia**, środków czystości i higieny osobistej.

Stowarzyszenie oferuje bezpłatną pomoc prawną i psychologiczną oraz opiekę wolontariuszy.

Stowarzyszenie Penitencjarne Patronat

65 – 454 Zielona Góra, ul. Sikorskiego 26

Celem działania Stowarzyszenie Penitencjarnego Patronat jest:

- niesienie **pomocy moralnej, materialnej i prawnej** osobom pozbawionym wolności, zwolnionym z zakładów karnych oraz ich rodzinom,
- inicjowanie i uczestnictwo w **zapobieganiu przestępstw**,
- **łagodzenie następstw** popełnionych przestępstw, również przy pomocy mediacji,
- wpływanie na humanizowanie orzekania i wykonywania kar,
- udzielanie pomocy osobom pozbawionym wolności przebywającym w zakładach karnych i aresztach śledczych oraz zakładach dla nieletnich,
- społeczna readaptacja zwolnionych z zakładu karnego, aresztu śledczego,

Ponadto Patronat stawia sobie za cel podejmowanie starań o humanizację systemu penitencjarnego i umacnianie w nim praworządności a także zapobieganie przestępczości.

Podstawowymi środkami i metodami działania Patronatu są między innymi:

- udzielanie **osobom pozbawionym wolności i ich rodzinom** pomocy moralnej, materialnej i prawnej;
- uczestniczenie w działalności wychowawczej, prowadzonej w zakładach, w których przebywają osoby pozbawione wolności, a zwłaszcza w dziedzinie kultury i oświaty;
- odwiedzanie osób pozbawionych wolności w miejscach ich przebywania;
- zwracanie się do kompetentnych organów w indywidualnych sprawach osób pozbawionych wolności;
- indywidualne przygotowywanie poszczególnych skazanych do readaptacji w społeczeństwie po zwolnieniu z zakładu;
- zgłaszanie członka Patronatu w charakterze społecznego przedstawiciela w postępowaniu sądowym i przedstawiciela skazanego w postępowaniu wykonawczym;
- prowadzenie lub współdziałanie w utrzymywaniu schronisk dla bezdomnych, zwolnionych z zakładów, o których mowa w art.8 §1;
- uczestnictwo w działaniach wspierających postępowanie mediacyjne.

Towarzystwo Rozwoju Rodziny

65 – 001 Zielona Góra, ul. Batorego 33, tel. (68) 320 08 94

Celem działania Towarzystwa jest zwiększanie dostępu do wiarygodnych informacji oraz wysokiej jakości usług i programów dotyczących zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez:

- poradnictwo dla młodzieży, dorosłych i par,
- pomoc dla ofiar przemocy seksualnej,
- terapię indywidualną i grupową,
- grupy wsparcia i grupy rozwojowe,
- szkolenia oraz treningi z zakresu edukacji seksualnej, HIV/AIDS/STI i inne
- organizowanie seminariów i konferencji,
- akcje profilaktyczne (np. podczas Przystanku Woodstock, Światowy Dzień AIDS, Memoriał Pamięci i Mobilizacji w walce z AIDS),
- wydawanie ulotek, materiałów edukacyjnych.

6. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu zielonogórskiego – dane za lata 2012 – 2015.

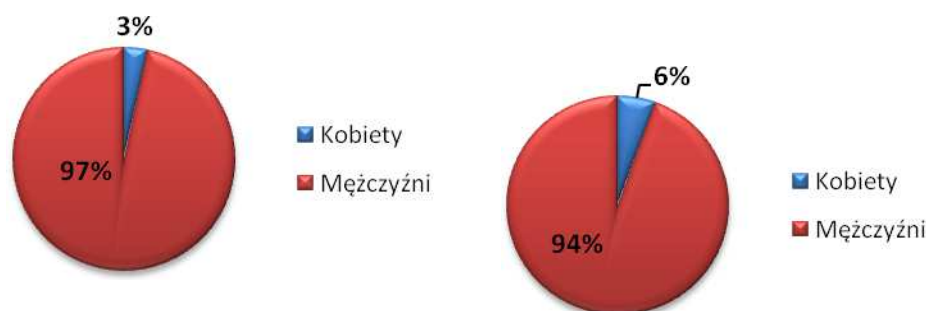
Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu zielonogórskiego została przeprowadzona w oparciu o dane z ankiet, o których wypełnienie zostali poproszeni pracownicy ośrodków pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz policji. W/w dane zostały zebrane i opracowane przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Pierwszym pytaniem, na które należy odpowiedzieć analizując problem przemocy w rodzinie jest pytaniem o to, kogo problem ten dotyczy. Podstawowe rozróżnienie dotyczy sprawców przemocy i osób nią pokrzywdzonych.

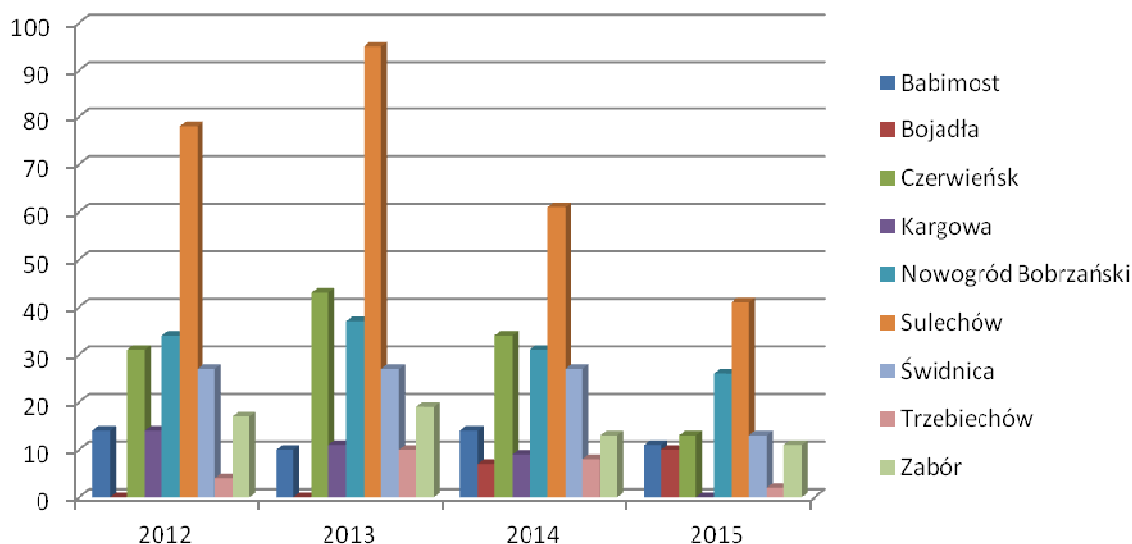
Z analizy pozyskanych danych przedstawionych w **Tab. 6.1. i Rys. 6.1.** wynika, że sprawcami przemocy domowej są w znakomitej większości (powyżej 90%) mężczyźni. Dane od OPS – ów i Policji są zgodne, stanowiąc zarazem potwierdzenie dla ogólnej charakterystyki zjawiska przemocy w rodzinie przedstawionej w poprzednich rozdziałach.

Rok	Źródło danych	Kobiety	Mężczyźni
2012	OPS/GKRPA	5	214
	Policja	12	264
2013	OPS/GKRPA	6	245
	Policja	10	286
2014	OPS/GKRPA	14	189
	Policja	11	203
2015	OPS/GKRPA	2	126
	POLICJA	18	123

Tab.6.1. Sprawy przemocy w rodzinie wg danych OPS z terenu powiatu i Policji.

Rys.6.1. Rozkład procentowy mężczyzn i kobiet jako sprawców przemocy domowej. Wykres po lewej – na podstawie danych z OPS – ów. Wykres po prawej – na podstawie danych od Policji.

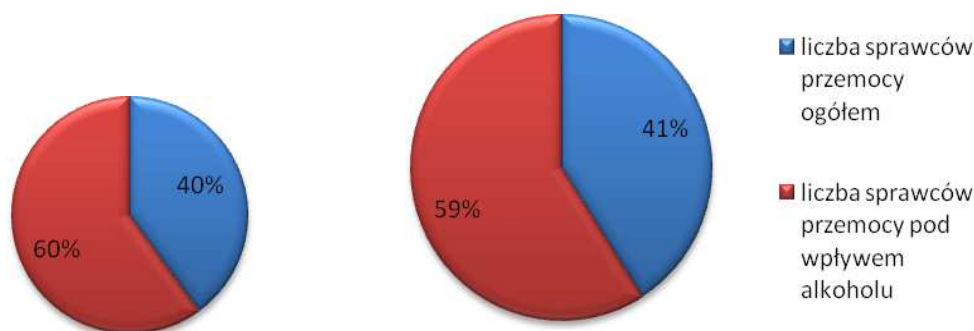
Rys. 6.2. Sprawcy przemocy w gminach powiatu.

Analiza ankiet od ośrodków pomocy społecznej pozwoliła na sporządzenie powyższego zestawienia (Rys.6.2.). Wynika z niego, że najczęściej sprawców przemocy domowej dostrzegli pracownicy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

w Sulechowie, najmniej zaś – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bojadłach. Rozbieżności mogą z jednej strony wynikać z różnic wielkości poszczególnych gmin powiatu. Na podstawie powyższego nie należy sądzić, że zjawisko przemocy domowej jest szczególnie nasilone w pewnych częściach powiatu, a w pozostałych niemal nie występuje. Niemniej jednak, analiza ankiet pozwala stwierdzić większą – w stosunku do pozostałych – wrażliwość niektórych Ośrodków na zjawisko przemocy domowej.

Rok	liczba sprawców przemocy ogółem	liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu (%)
2012	276	170 (62%)
2013	296	208 (70%)
2014	214	116 (54%)
2015	141	68 (48%)

Tab.6.2. Sprawcy przemocy ogółem a sprawcy pod wpływem alkoholu.

Rys. 6.3. Udział procentowy sprawców przemocy pod wpływem alkoholu – po lewej: według danych za lata 2009 – 2011; po prawej – według danych za lata 2012 – 2015.

Dzięki danym uzyskany z Komendy Miejskiej Policji w Zielonej Górze możliwe było sporządzenie powyższego zestawienia. Wynika z niego, że średnio niemal 60% sprawców przemocy w chwili zdarzenia było pod wpływem alkoholu. Dane te nie uległy zmianie w stosunku do lat poprzednich. W związku z tym, w dalszym ciągu konieczne jest prowadzenie intensywnych oddziaływań ukierunkowanych na pomoc osobom uzależnionym i współuzależnionym.

W grupie osób pokrzywdzonych przemocą domową dominują kobiety i małoletni. Podobnie jak w przypadku sprawców, struktura tej grupy jest typowa dla omawianego

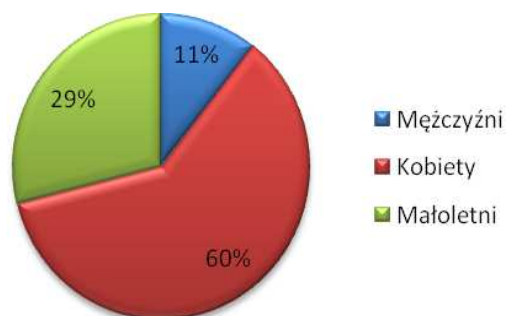
zjawiska. Warto zwrócić uwagę na zmiany procentowe składu grupy w stosunku do lat 2009 – 2011. Obecne dane wskazują, że ponad 70% grupy stanowią kobiety. Poprzednie badania wykazały procentowo większy udział małoletnich wśród pokrzywdzonych przemocą domową.

Rok	Źródło danych	Mężczyźni	Kobiety	Małoletni
2012	Policja	51	281	110
	OPS/GKRPA	19	176	50
2013	Policja	48	281	70
	OPS/GKRPA	19	239	54
2014	Policja	21	206	25
	OPS/GKRPA	17	191	48
2015	Policja	21	187	29
	OPS/GKRPA	10	122	40

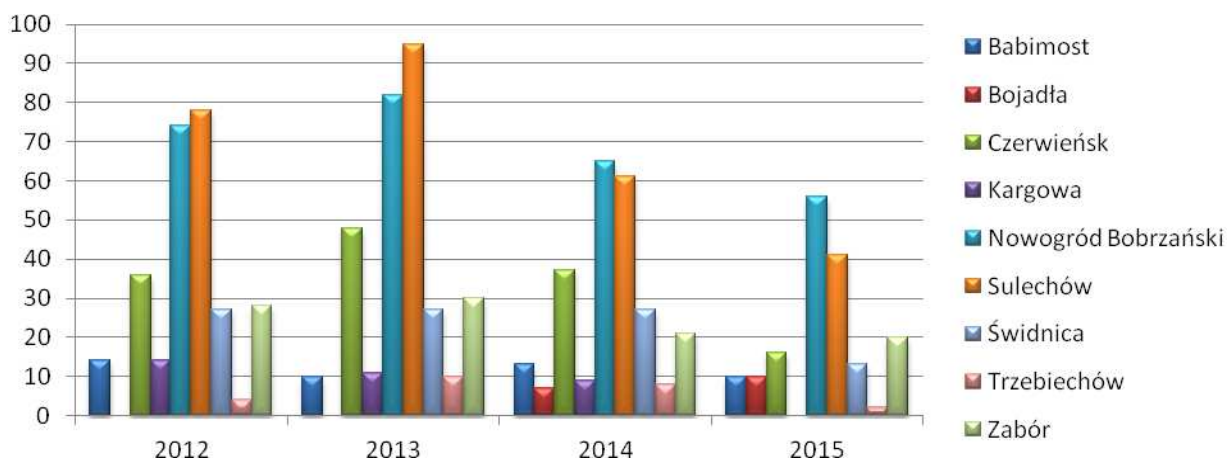
Tab.6.3. Pokrzywdzeni przemocą w rodzinie wg danych OPS z terenu powiatu i Policji.

Rys. 6.4. Procentowy skład grupy pokrzywdzonych przemocą domową **po lewej** – na podstawie danych Policji; **po prawej** – na podstawie danych z OPS – ów.

Rys. 6.5. Uśredniony skład procentowy grupy pokrzywdzonych przemocą według danych za lata 2009 – 2011.

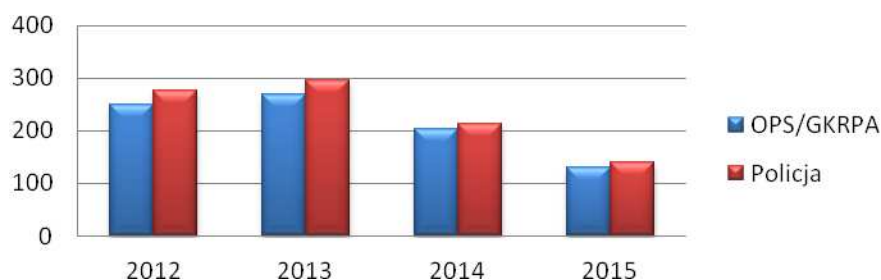
Rys.6.6. Pokrzywdzeni przemocą domową w gminach powiatu.

Powyższy wykres prezentuje ilość ofiar przemocy domowej w poszczególnych gminach powiatu. Na podstawie tego zestawienia można wyróżnić dwie gminy: Nowogród Bobrzański oraz Sulechów, które w ankietach wykazały największą liczbę ofiar przemocy domowej. Należy przy tym zauważyć, że gminy te należą do największych w powiecie zielonogórskim. Duże różnice w ilości osób pokrzywdzonych przemocą domową, podobnie jak w przypadku grupy sprawców, mogą wynikać z różnej wrażliwości Ośrodków na ten problem społeczny.

Jednym z podstawowych działań interwencyjnych wobec zjawiska przemocy domowej, jakie podejmują pracownicy jednostek samorządu terytorialnego oraz policji jest wszczynanie **procedury Niebieskiej Karty**. Narzędzie to angażuje różne instytucje i służby, dzięki czemu stało się bardzo istotnym elementem służącym przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Rok \ Jednostka	2012	2013	2014	2015
OPS/GKRPA	250	268	203	131
Policja	275	296	214	140
razem	525	564	417	271

Tab.6.4. Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty w latach 2012 – 2015.

Rys.6.7. Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty w latach 2012 - 2015 – udział Policji i ośrodków pomocy społecznej.

Gmina \ Rok	Babimost	Bojadła	Czerwieńsk	Kargowa	Nowogród Bobrzański	Sulechów	Świdnica	Trzebiechów	Zabór
2012	14	0	56	14	44	78	23	4	17
2013	10	0	50	11	49	95	24	10	19
2014	14	7	35	9	33	61	23	8	13
2015	11	10	15	3	29	41	9	2	11
Razem	49	17	156	37	155	275	79	24	60

Tab. 6.2. Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty z uwzględnieniem gmin powiatu.

Dane przedstawione w **Tab.6.4. i 6.5.** oraz na wykresie **Rys.6.7.** pokazują, że procedura Niebieskiej Karty jest wykorzystywana w podobnym stopniu przez pracowników cywilnych, jak i mundurowych. Na przestrzeni analizowanych lat najczęściej procedur wszczęto w 2012 roku. Z danych pozyskanych od ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu oraz działających przy nich gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wynika, że problem przemocy w rodzinie jest najszerzej dostrzegany w gminach Sulechów, Nowogród Bobrzański i Czerwieńsk

7. Analiza SWOT zjawiska przemocy w rodzinie

Opracowana diagnoza problemu przemocy w rodzinie umożliwiła sporządzenie analizy SWOT, która określiła atuty i mankamenty analizowanego problemu. Analiza ta wykazała także szanse, których odpowiednie wykorzystywanie stanie się impulsem do rozwoju i osłabi zagrożenia stanowiące bariery i przeszkody w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie lokalnych zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 2. Realizowanie programów korekcyjno – edukacyjnych oraz zapewnianie wielowymiarowego wsparcia dla sprawców przemocy domowej przez organizacje samorządowe i stowarzyszenia na terenie powiatu. 3. Wzrastająca liczba zgłoszeń przypadków przemocy w rodzinie. 4. Dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych. 5. Dobra współpraca instytucji odpowiedzialnych za udzielanie wsparcia rodzinom. 6. Gotowość do współpracy międzyinstytucjonalnej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zjawisko silnie zakorzenione w obyczajowości i podtrzymywane przez stereotypy. 2. Niedocenywanie zagrożenia ofiar – niedostateczna wiedza o zjawisku przemocy i prawidłowościach zachowań sprawców i ofiar. 3. Niewystarczająca znajomość przepisów – nieznajomość prawa oraz tego, czego można spodziewać się od służb przeciwdziałających przemocy, problem przerzucania odpowiedzialności. 4. Niedostateczna pomoc specjalistyczna dla pokrzywdzonych przemocą lub jej brak. 5. Niewystarczająca liczba miejsc i organizacji na terenie powiatu zajmujących się wspieraniem pokrzywdzonych przemocą w rodzinie.
Szanse w otoczeniu	Zagrożenia w otoczeniu
<ol style="list-style-type: none"> 1. Szkolenia dla kadr pomocy społecznej, policji, ochrony zdrowia w zakresie przeciwdziałania przemocy i reagowania na zjawisko. 2. Powstanie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 3. Współpraca z zespołami interdyscyplinarnymi. 4. Stworzenie całodobowej bazy miejsc schronienia dla ofiar przemocy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów. 2. Wycofanie się z działań przez osoby doznające przemocy – może wywoływać frustrację, niechęć do zajmowania się sprawcami przemocy (pytanie o celowość i użyteczność własnej pracy). 3. Zaburzone funkcjonowanie rodzin z problemem przemocy. 4. Brak wystarczającej wiedzy, zrozumienia,

<p>5. Prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych.</p> <p>6. Prowadzenie społecznych kampanii poszerzających wiedzę na temat zjawiska przemocy w rodzinie, promujących dostępne formy pomocy.</p>	<p>wrażliwości na zjawisko przemocy wobec bliskich oraz brak zrozumienia dla zachowań i reakcji ofiar oraz sprawców.</p> <p>5. Bierność świadków przemocy.</p> <p>6. Połączenie zjawiska przemocy z innymi szkodliwymi zjawiskami – uzależnienia, ubóstwo.</p> <p>7. Niedostateczna wiedza lub jej brak wśród pokrzywdzonych przemocą domową o dostępnych formach pomocy.</p>
---	---

8. Cele programu

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy w rodzinie i zwalczać zachowania przemocowe, niezbędne jest stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy osobom uwikłanym w przemoc, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza ilości dostępnych form pomocy oraz specjalistów.

8.1. Cel główny

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem występuje.

8.2. Cele szczegółowe

1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców powiatu na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy.
2. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób pokrzywdzonych i stosujących przemoc w rodzinie

8.3. Wskaźniki realizacji celów programu

Poprzez realizację celów programu zakłada się osiągnięcie następujących rezultatów:

1. Zmianę postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Podniesienie poziomu wiedzy w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie.
3. Odpowiednie przygotowanie służb i instytucji zobowiązanych do podejmowania działań w zakresie przeciwdziałania występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie i monitorowania jej skutków.

8.4. Sposoby realizacji celów

Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oparty będzie na:

1. zapewnieniu poradnictwa specjalistycznego w tym:
 - prawnego,
 - psychologicznego,
 - pedagogicznego,
 - rodzinnego,
 - socjalnego;
2. działaniach w zakresie interwencji kryzysowej – udzielanie schronienia oraz pomocy psychoterapeutycznej i pedagogicznej dla ofiar przemocy;
3. działaniach w zakresie profilaktyki zjawiska przemocy w rodzinie;
4. realizacji programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy;
5. ścisłej współpracy z różnymi instytucjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

8.5. Realizatorzy programu

Realizatorami działań zdefiniowanych w powiatowym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2016 – 2020 są samorząd powiatu, samorzady gmin, a w szczególności:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Zielonej Górze,
- Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu zielonogórskiego oraz działające przy nich zespoły interdyscyplinarne i gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Sąd Rejonowy w Zielonej Górze i działający przy nim kuratorzy,

- Prokuratura Okręgowa w Zielonej Górze,
- Miejska Komenda Policji w Zielonej Górze,
- organizacje pozarządowe.

8.6. Adresaci programu

Zgodnie z wytycznymi Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Program skierowany jest przede wszystkim do:

- a) osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym:
 - współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych,
 - dzieci,
 - osób starszych,
 - osób niepełnosprawnych,
- b) osób stosujących przemoc w rodzinie,
- c) świadków przemocy w rodzinie,
- d) przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- e) społeczności powiatu zielonogórskiego.

9. Obszary i kierunki działań, sposoby i wskaźniki realizacji, podmioty odpowiedzialne i harmonogram Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020.

Nazwa obszaru	Kierunki działań	Rodzaje działań	Wskaźniki	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji (zakres finansowania)
1. Profilaktyka i edukacja społeczeństwa powiatu zielonogórskiego	1.1. Poszerzenie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie	1.1.1. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze powiatu	liczba opracowanych diagnoz	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przy współpracy z Komendą Miejską Policji w Zielonej Górze, Prokuraturą Rejonową, ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu, gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych	(środki pozyskane z budżetu państwa, Ministerstwa Rodziny, Pracy Polityki społecznej; środki z samorządów wojewódzkich – środki Wojewody Lubuskiego, samorządów powiatowych, samorządów gminnych; środki z budżetu instytucji i organizacji, oraz innych źródeł finansowania)
	1.2. Edukacja społeczności lokalnej powiatu	1.2.1 . Regularne zamieszczanie informacji o zakresie świadczonej pomocy i podejmowanych działaniach mających na celu zapobieganie przemocy na stronie internetowej PCPR; kolportaż ulotek i plakatów dot.problemu przemocy domowej w środowisku lokalnym – współpraca z Komendą Policji, OPS i szkołami z terenu powiatu; opracowanie informatorów na temat możliwej pomocy prawnej, medycznej, socjalnej i wsparcia psychologicznego dla osób doświadczających przemocy oraz jej świadków	liczba wydanych broszur / ulotek/ informatorów \; liczba umieszczonych informacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie; szkoły z terenu powiatu, ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu, Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze organizacje pozarządowe	2016–2020 (środki pozyskane z budżetu państwa, Ministerstwa Rodziny, Pracy Polityki społecznej; środki z samorządów wojewódzkich – środki Wojewody Lubuskiego, samorządów powiatowych, samorządów gminnych; środki z budżetu instytucji i organizacji, oraz innych źródeł finansowania)

Nazwa obszaru	Kierunki działań	Rodzaje działań	Wskaźniki	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji (zakres finansowania)
	1.3. Edukacja rodziców oraz dzieci i młodzieży	1.3.1. Realizacja szkoleń nastawionych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców; organizowanie spotkań mających na celu zwrócenie uwagi dzieci i młodzieży na problem przemocy domowej; prowadzenie zajęć edukacyjnych w szkołach w zakresie radzenia sobie ze stresem, agresją, konfliktem;	liczba zrealizowanych szkoleń/ spotkań tematycznych z rodzicami; liczba zrealizowanych spotkań/ zajęć edukacyjnych z uczniami;	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przy współpracy ze szkołami z terenu powiatu, Komendą Miejską Policji w Zielonej Górze	2016–2020 (środki pozyskane z budżetu państwa, Ministerstwa Rodziny, Pracy Polityki społecznej; środki z samorządów wojewódzkich – środki Wojewody Lubuskiego, samorządów powiatowych, samorządów gminnych; środki z budżetu instytucji i organizacji, oraz innych źródeł finansowania)
	1.4. Realizacja programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	1.4.1. Opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016 - 2020	liczba opracowanych programów	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Sąd Rejonowy w Zielonej Górze, Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze, ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu, organizacje pozarządowe	2016–2020 (środki pozyskane z budżetu państwa, Ministerstwa Rodziny, Pracy Polityki społecznej; środki z samorządów wojewódzkich – środki Wojewody Lubuskiego, samorządów powiatowych, samorządów gminnych; środki z budżetu instytucji i organizacji, oraz innych źródeł finansowania)

Nazwa obszaru	Kierunki działań	Rodzaje działań	Wskaźniki	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji (zakres finansowania)
2. Ochrona i pomoc osobom pokrzywdzonym w wyniku przemocy w rodzinie	2.1. Zapewnienie wsparcia osobom oraz rodzinom dotkniętym przemocą domową w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej i przerwaniu cyklu przemocy	2.1.1. Działalność interwencyjna prowadzona w ramach punktu informacji i wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; ; udzielanie pomocy prawnej, psychologicznej, socjalnej osobom doświadczającym przemocy domowej	liczba udzielonych porad prawnych/psychologicznych/socjalnych; wysokość środków przeznaczonych na pomoc socjalną dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu, Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Zielonej Górze, organizacje pozarządowe	2016–2020 (środki pozyskane z budżetu państwa, Ministerstwa Rodziny, Pracy Polityki społecznej; środki z samorządów wojewódzkich – środki Wojewody Lubuskiego, samorządów powiatowych, samorządów gminnych; środki z budżetu instytucji i organizacji, oraz innych źródeł finansowania)
	2.2. Organizowanie pomocy i wsparcia w procesie usamodzielniania się pokrzywdzonym przemocą w rodzinie.	2.2.1. Diagnoza środowiska lokalnego, współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, praca ze sprawcą przemocy, współpraca z instytucjami i służbami zaangażowanymi w pomoc pokrzywdzonym w wyniku przemocy domowej	liczba osób, którym udzielono wsparcia w procesie usamodzielnienia	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie , ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Zielonej Górze, organizacje pozarządowe	2016–2020 (środki pozyskane z budżetu państwa, Ministerstwa Rodziny, Pracy Polityki społecznej; środki z samorządów wojewódzkich – środki Wojewody Lubuskiego, samorządów powiatowych, samorządów gminnych; środki z budżetu instytucji i organizacji, oraz innych źródeł finansowania)
	2.3. Nawiązywanie i wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy	2.3.1. Wspólna organizacja projektów profilaktycznych / informacyjnych; organizacja spotkań interdyscyplinarnych; współpraca z policją, sądem (kuratorami), organizacjami pozarządowymi, ośrodkami	liczba spotkań interdyscyplinarnych; liczba wspólnie przeprowadzonych projektów/ kampanii	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie , ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu oraz działające przy nich gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych,	2016–2020 (środki pozyskane z budżetu państwa, Ministerstwa Rodziny, Pracy Polityki społecznej; środki z samorządów

	osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	pomocy społecznej, gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych, szkołami z terenu powiatu		Sąd Rejonowy w Zielonej Górze, Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze	wojewódzkich – środki Wojewody Lubuskiego, samorządów powiatowych, samorządów gminnych; środki z budżetu instytucji i organizacji, oraz innych źródeł finansowania)
	2.4. Upowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	2.4.1. Opracowanie i publikacja broszur/ ulotek/ informatorów w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy prawnej, medycznej, socjalnej, psychologicznej, rodzinnej; publikacje na stronie internetowej PCPR	liczba opracowanych broszur/ ulotek/ informatorów liczba publikacji na stronie internetowej PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu, Sąd Rejonowy w Zielonej Górze, Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze, organizacje pozarządowe	2016–2020 ((środki pozyskane z budżetu państwa, Ministerstwa Rodziny, Pracy Polityki społecznej; środki z samorządów wojewódzkich – środki Wojewody Lubuskiego, samorządów powiatowych, samorządów gminnych; środki z budżetu instytucji i organizacji, oraz innych źródeł finansowania)
	2.5. Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.)	2.5.1. Odbieranie dzieci z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie i umieszczenie ich u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej; w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.	liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny z powodu bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie	ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	2016–2020 (środki pozyskane z budżetu państwa, Ministerstwa Rodziny, Pracy Polityki społecznej; środki z samorządów wojewódzkich – środki Wojewody Lubuskiego, samorządów powiatowych, samorządów gminnych; środki z budżetu instytucji i organizacji, oraz innych źródeł finansowania)

Nazwa obszaru	Kierunki działań	Rodzaje działań	Wskaźniki	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji (zakres finansowania)
3. Oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie	3.1. Prowadzenie działań korekcyjno - edukacyjnych ukierunkowanych na zmianę postaw i zachowań osób stosujących przemoc / nieradzących sobie z agresją	3.1.1. Realizacja programu korekcyjno - edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie	liczba osób, które zrealizowały program	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	2016–2020 (środki pozyskane z budżetu państwa, Ministerstwa Rodziny, Pracy Polityki społecznej; środki z samorządów wojewódzkich – środki Wojewody Lubuskiego, samorządów powiatowych, samorządów gminnych; środki z budżetu instytucji i organizacji, oraz innych źródeł finansowania)
	3.2. Badanie skuteczności oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych kierowanych do sprawców przemocy domowej po zrealizowaniu przez nich tego programu	3.2.1. Monitoring przy współpracy z ośrodkami pomocy społecznej, sądami (kuratorami); kontakt ze środowiskiem lokalnym sprawców	liczba osób, które po ukończeniu programu powróciły do zachowań agresywnych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przy współpracy z instytucjami/ służbami / środowiskiem lokalnym	2016–2020 (środki pozyskane z budżetu państwa, Ministerstwa Rodziny, Pracy Polityki społecznej; środki z samorządów wojewódzkich – środki Wojewody Lubuskiego, samorządów powiatowych, samorządów gminnych; środki z budżetu instytucji i organizacji, oraz innych źródeł finansowania)

Nazwa obszaru	Kierunki działań	Rodzaje działań	Wskaźniki	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji (zakres finansowania)
	3.3. Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie	3.3.1. Stosowanie procedury Niebieskiej Karty	liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty liczba zakończonych procedur	Jednostki uprawnione w tym: przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Policji, ochrony zdrowia, oświaty, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych zespoły interdyscyplinarne/grupy robocze	2016 - 2020 (środki pozyskane z budżetu państwa, Ministerstwa Rodziny, Pracy Polityki społecznej; środki z samorządów wojewódzkich – środki Wojewody Lubuskiego, samorządów powiatowych, samorządów gminnych; środki z budżetu instytucji i organizacji, oraz innych źródeł finansowania)
		3.3.2. Zapobieganie kontaktowania się osób stosujących przemoc z osobami dotkniętymi przemocą przez: zatrzymywanie osób stosujących przemoc w rodzinie, stosowanie przez prokuratora oraz występowanie do sądu o zastosowanie wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie środków zapobiegawczych, w szczególności w przedmiocie dozoru policji z zakazem kontaktowania z osobą dotkniętą przemocą w rodzinie, a także nakazania opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z osobą najbliższą, ewentualnie tymczasowego aresztowania; występowanie do sądu o zastosowanie wobec osób	liczba zatrzymań sprawców przemocy w rodzinie, liczba zastosowanych ww. środków zapobiegawczych, liczba złożonych wniosków do sądu o zastosowanie ww. środków zapobiegawczych, liczba wniosków kuratorów sądowych o zastosowanie przez sąd ww. środków probacyjnych na etapie postępowania wykonawczego,		

		stosujących przemoc w rodzinie środków karnych lub probacyjnych polegających na obowiązku powstrzymywania się od przebywania w określonych miejscach, kontaktowania się lub zbliżania do pokrzywdzonego, zakazie przebywania w określonych miejscach, opuszczenia przez sprawcę lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym	liczba orzeczeń sądowych uwzględniających ww. wnioski w postępowaniu wykonawczym		
4.Podnoszenie kwalifikacji kadry pracującej z rodzinami, w których występuje problem przemocy	4.1. Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności kadry instytucji i służb z terenu powiatu zajmujących się pomocy poszkodowanym przemocą domową oraz pracą ze sprawcami przemocy domowej.	4.1.1. Organizacja i realizacja szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz pracy z osobami dotkniętymi tym problemem; delegowanie na szkolenia z tego zakresu;	liczba pracowników przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania przemocy i pomocy osobom poszkodowanym w wyniku przemocy domowej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przy współpracy z Komendą Miejską Policji w Zielonej Górze, Prokuraturą Rejonową, ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu, gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych	2016 - 2020 (środki pozyskane z budżetu państwa, Ministerstwa Rodziny, Pracy Polityki społecznej; środki z samorządów wojewódzkich – środki Wojewody Lubuskiego, samorządów powiatowych, samorządów gminnych; środki z budżetu instytucji i organizacji, oraz innych źródeł finansowania)
	4.2. Rozwój interdyscyplinarności w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	4.2.1. Tworzenie i funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych w gminach powiatu	liczba powołanych zespołów interdyscyplinarnych	ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu	2016–2020 (środki pozyskane z budżetu państwa, Ministerstwa Rodziny, Pracy Polityki społecznej; środki z samorządów wojewódzkich – środki Wojewody Lubuskiego, samorządów powiatowych, samorządów gminnych; środki z budżetu instytucji

					i organizacji, oraz innych źródeł finansowania)
		4.2.3. Tworzenie i funkcjonowanie innych form interdyscyplinarnej współpracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez podmioty stykające się z tym problemem.	liczba powołanych zespołów interdyscyplinarnych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu i działające przy nich gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, szkoły z terenu powiatu, Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze, Sąd Rejonowy w Zielonej Górze	2016–2020 (środki pozyskane z budżetu państwa, Ministerstwa Rodziny, Pracy Polityki społecznej; środki z samorządów wojewódzkich – środki Wojewody Lubuskiego, samorządów powiatowych, samorządów gminnych; środki z budżetu instytucji i organizacji, oraz innych źródeł finansowania)

10. Źródła finansowania

Środki finansowe na działania zaplanowane w powiatowym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2016 – 2020 będą pochodzić z:

- 1) budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- 2) budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych,
- 3) budżetu Powiatu Zielonogórskiego,
- 4) budżetów samorządów miejsko – gminnych i gminnych z terenu powiatu,
- 5) funduszy europejskich,
- 6) innych programów i grantów.

11. Monitorowanie i ewaluacja

Monitoring działań będzie prowadzony systematycznie. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze im. Jana Pawła II na bieżąco będzie oceniało realizację programu, proponowało zmiany i aktualizację założeń, celów i skutecznych działań. W ramach rocznego sprawozdania z działalności PCPR będzie analizowany stopień realizacji programu.

Przedstawiony „Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016- 2020 ” jest dokumentem otwartym, co oznacza, że w miarę potrzeb i w wyniku ewaluacji zadania w nim zawarte mogą ulegać zmianie.

Załącznik

OFERTA

Na prowadzenie grupy korekcyjno – edukacyjnej dla osób stosujących przemoc w rodzinie

1. Nazwa programu

Program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy domowej oparty o Trening Zastępowania Agresji według Arnolda Goldsteina oraz Modelu DULUTH

2. Założenia programowe

Cykl spotkań dla osób wykazujących niekontrolowane zachowania agresywne wobec członków rodziny – sprawców przemocy, z terenu powiatu zielonogórskiego. Celem spotkań jest budowanie zrozumienia, poszerzanie wiedzy, i umiejętności dotyczących rozpoznawania agresji i przemocy oraz uczenie sposobów radzenia sobie z uczuciem złości oraz własną agresją.

Z zakresu Treningu Zastępowania Agresji zostaną przeciwiczone w oddzielnych sekwencjach:

- a) **Trening Kontroli Złości**, którego zadaniem będzie nauczenie się rozpoznawania i hamowania impulsów złości zanim doprowadzą do agresywnego zachowania;
- b) **Trening Umiejętności Społecznych**, który wprowadza ściśle określoną procedurę posługiwania się umiejętnościami niezbędnymi w kontaktach z ludźmi – zachowania te mogą stanowić alternatywę dla zachowań agresywnych.

Z zakresu Metody Duluth podjęte zostaną następujące zagadnienia:

- a) społeczno – kulturalne źródła i okoliczności towarzyszące przemocy domowej: mity i stereotypy,
- b) definicja przemocy – rodzaje, formy, dynamika, aspekty prawne,
- c) problem władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich,
- d) planowanie i rozwijanie samokontroli,
- e) komunikacja interpersonalna,
- f) promocja pozytywnych standardów, wartości, zachowań w tym między innymi: szacunku, odpowiedzialności, bezpieczeństwa, wsparcia emocjonalnego, szczerości, zaufania, dzielenia obowiązków, wspólnego

decydowania, okazywanie uczuć i potrzeb, negocjacji i rozwiązywania konfliktów bez przemocy,

- g) alkohol i patologia życia rodzinnego,
- h) seksualność,
- i) dzieci, przemoc, wychowanie.

3. Uczestnicy programu

- osoby kierowane sędownie, skazani za przestępstwo z art. 207 § 1 kodeksu karnego (lub inne przeciwko rodzinie, opiece – ze stwierdzeniem sprawstwa przemocy); korzystający z warunkowego zawieszenia wykonywania kary pozbawienia wolności;
- osoby kierowane przez Policję, objęte procedurą Niebieskiej Karty;
- osoby kierowane przez MOPS, OPS, organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie z terenu powiatu zielonogórskiego;
- osoby samodzielnie zgłaszające chęć uczestnictwa w programie.

4. Tematyka spotkań

- 1) Rodzina. Problemy występujące w rodzinie.
- 2) Rodzina alkoholowa i przemocowa.
- 3) Trening kontroli złości.
- 4) Wprowadzenie pojęcia *konflikt*.
- 5) Rodzaje konfliktów i sposoby radzenia sobie z nimi.
- 6) Poprawna komunikacja w rodzinie. Relacje w rodzinie.
- 7) Przyczyny zachowań agresywnych.
- 8) Emocje agresora.
- 9) Rozróżnianie pojęć *złość, agresja, przemoc*.
- 10) Rodzaje agresji.
- 11) Zapalniki zewnętrzne i wewnętrzne.
- 12) Rozpoznawanie fizjologicznych oznak złości.
- 13) Rodzaje reduktorów (myślenie o konsekwencjach).
- 14) Monity – myśli uspokajające.
- 15) Rozwijanie kompetencji społecznych: asertywność, umiejętność udzielenia gratyfikacji, otrzymania wsparcia.
- 16) Rozwijanie umiejętności społecznych: komunikacja werbalna i niewerbalna, wprowadzenie pojęcia empatia, poznawanie swoich uczuć.

- 17) Rozwijanie umiejętności społecznych: radzenie sobie z czyimś gniewem, obrona swoich praw, reagowanie na złośliwość.
- 18) Rozpoznawanie, wyrażanie i akceptowanie uczuć.
- 19) Aktywne, wspierające słuchanie.
- 20) Mediacje rodzinne.

5. Forma zajęć

Zajęcia będą prowadzone w formie warsztatowej oraz spotkań indywidualnych z uczestnikami. Spotkania grupowe (trwające około czterech godzin) odbywać się będą raz w tygodniu.

6. Realizatorzy programu

Realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze. Zajęcia prowadzone będą przez Zespół. W skład Zespołu wejdą 2 posiadające kwalifikacje zawodowe określone w § 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno – edukacyjne.

7. Miejsce realizacji Programu

Program będzie realizowany w całości w budynku Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze, ul. Podgórna 5, w godzinach popołudniowych.

8. Założenia teoretyczne programu:

1. Program realizowany będzie w cyklu rocznym.
2. Program będzie składał się z dwóch etapów:
 - spotkania indywidualne z każdym uczestnikiem programu, których celem jest rozpoznanie diagnostyczne,
 - spotkania grupowe, których celem jest przekazanie treści edukacyjnych (wykłady oraz warsztaty).
5. Szczegółowa tematyka spotkań zostanie opracowana przez osoby prowadzące zajęcia.
6. Uczestnik programu odbędzie łącznie minimum 60 godzin zajęć.

7. Jeden cykl programu obejmować będzie pracę z grupą liczącą nie więcej niż 15 osób.
8. Zajęcia odbywać się będą raz w tygodniu przez trzy do czterech godzin.
9. Udział uczestników w programie jest bezpłatny.

9. Monitoring i ewaluacja

Realizując program korekcyjno - edukacyjny stosuje się system monitoringu zachowań sprawców w trakcie trwania programu. Badanie monitoringu i ewaluacji będzie dokonywane poprzez ankietę skuteczności programu oraz bezpośrednie rozmowy z uczestnikami programu i ich najbliższym otoczeniem, jak także z informacji zwrotnych od pracowników socjalnych.

Celem monitoringu jest sprawdzenie czy zaplanowane działania w końcowym efekcie są użyteczne dla odbiorców i współodbiorców, którymi są rodziny osób stosujących przemoc.